

Bjørg og Gunnstein Ohnstad

Trondheim, 08.11.2021

Dykkar ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2021/11725

Sakshandsamar:
Marit Doseth

Vedtak i klagesak om oppføring av gjerde rundt stølshus på Hjølmo i Nærøyfjorden landskapsvernområde

Vi syner til klagen på vedtaket til Nærøyfjorden verneområdestyre 10.09.2020. Klagesaka blei oversend frå Nærøyfjorden verneområdestyre 19.10.2020. Av ukjende årsaker vart saka ikkje registrert hos oss og klagen har difor ikkje vorte handsama tidlegare. Vi seier oss leie for dette.

Vedtak

Miljødirektoratet opprettheld vedtaket til Nærøyfjord verneområdestyre. Søknad om løyve til oppføring av gjerde rundt stølshus på Hjølmo vert avslått.

Vedtaket er gjort etter verneforskrifta for Nærøyfjorden landskapsvernområde § 3 punkt 1.1, jf. forvaltningslova § 34 fjerde ledd.

Kort om bakgrunnen for saka

Nærøyfjorden verneområdestyre av slo 10.09.2020 søknad frå Bjørg og Gunnstein Ohnstad om å setje opp gjerde rundt stølshus på Hjølmo i Nærøyfjorden landskapsvernområde. Vedtaket vart fatta med heimel i verneforskrift for Nærøyfjorden landskapsvernområde § 3 punkt 1.1. Grunngevinga var at det ikkje er tradisjon for gjerde rundt stølshus på Hjølmo.

Grunngiving for klagen

Vedtaket frå Nærøyfjorden verneområdestyre vart påklaga av Bjørg og Gunnstein Ohnstad 04.10.2020.

I innleiinga seier de dykk leie for at søknad ikkje vart sendt før oppføringa av gjerdet var gjort. De var ukjende med plikta til å søke.

De meiner at arbeidet med vedlikehaldet av stølshuset og kostnadene ved dette, vil vere bortkasta dersom uteområda ikkje kan nyttas på grunn av all avføringa frå sau kring stølshuset. Gjerdet vil også oppfylle et ynskje om at hunden kan gå laus i eit inngjerda område.

Aktiv bruk sikrar at stølshusa vert tekne vare på, noko som de meiner er i vernemynda si interesse. Gleda over stølen og naturen kring ynskjer de å overføre til komande generasjonar. Ettersom det totale beiteområde er stort, meiner de at det vesle inngjerda området er uvesentleg.

De viser til døme på større inngrep som det ikkje er tradisjon for innafor landskapsvernområdet. Til dømes gjeld dette steinsetting av sti langs Vassetvatnet og nye stiar i Vassetbakkane. Desse inngrepa meiner de har endra landskapet og lagt til rette for masseturisme som ikkje har gjeve inntekter til grunneigarane. Manglande løyve til gjerde vil difor vere forskjellshandsaming.

Det synest og til stølshus som ikkje er særleg godt vedlikehaldne, og som ikkje er i samsvar med byggeskikken for stølshus.

De meiner gjerdet er eit ubetydeleg inngrep, der fordelane for brukarane er større enn ulempene for vernet. Dette bør det leggjast vekt på. For strenge restriksjonar gjer at grunneigarane mister interessa og initiativ til å ta vare på husa sine.

Vurderingane til Nærøyfjorden verneområdestyre

Styret meiner det ikkje er tradisjon for å føre opp gjerde rundt stølshus i landskapsvernområdet. Området innafor gjerdet vil ikkje bli beita og vil krevje meir slått for å halde kulturmark og kulturlandskapet ope. Et løyve vil kunne ha negativ presedensverknad og på sikt endre stølslandskapet gradvis. Tiltaket kan di for vere i strid med føremålet med vernet. Styret syner til at det allereie har kome spørsmål frå ein annan grunneigar om moglegheit for å setje opp gjerde. Det er til saman ni stølshus på denne stølen.

Styret meinte samtidig at moderne bruk må tolererast for at stølane skal bli brukt og tatt vare på. Dei fleste stølshusa på Hjølmo er godt haldne ved like, men vedlikehaldet er ikkje alltid gjort i samsvar med tradisjonell byggeskikk. Trass i dette meiner styret at stølsbygningane på Hjølmo framleis har kulturhistorisk verdi. Gjerdet rundt stølshuset påverkar stølslandskapet, og er endå eit tiltak som vil kunne endra inntrykket av denne stølen.

Andre tiltak som klagarane meiner har verknad på landskapet, meiner styret ikkje er relevante for handsaming av denne saka, då desse tiltaka ikkje vil påverke miljøet på stølen.

Når det gjeld det gjerdet som klagarane har rundt stølshuset på fjellstølen Vassete, så er det vanskeleg for forvaltninga å krevje riving så lang tid etter at det er komen opp. Dette gjerdet er ifølge styret dessutan mindre synleg.

Vurderingane til Miljødirektoratet

Vi er klageinstans i saka, og kan derfor prøve alle sider av saka. Vi kan også ta omsyn til nye omstende og forhold som ikkje er tatt opp i klagen.

Nærøyfjorden landskapsvernområde vart verna ved kgl.res. 8. november 2002 .

Føremålet med Nærøyfjorden landskapsvernområde er å ta vare på eit vakkert og eigenarta natur- og kulturlandskap frå fjord til fjell i eit storfelt isbreutforma landskap med eit mangfald av plante- og dyreliv og der eit kulturlandskap med slåtteteigar, beitelandskap, stølsområde, gardsbruk og kulturminne, skapt gjennom aktiv landbruksdrift, utgjer ein vesentleg del av landskapets karakter, sjå verneforskrifta § 2.

I verneområdet kan ein ikkje gjera inngrep eller tiltak som vesentleg kan endre eller verke inn på landskapets art eller karakter, sjå § 3 punkt 1.1. Døme på inngrep som er forbode er i bokstav a) i same regelen.

Forvaltningsstyresmakta kan likevel gje løyve til enkelte tiltak. Ifølgje verneforskrifta § 3 punkt 1.3 f) kan det mellom anna gjevast løyve til oppsetjing av nye gjerde som ikkje gjeld stenging av skorfeste og oppsetting av kve. Sjølv om vilkåra etter regelen er oppfylt, har søkjar likevel ikkje krav på å få løyve. Forvaltningsstyresmakta må gjere ei konkret og individuell vurdering av om løyve skal gjevast ut frå ei vurdering av behovet for tiltaket og påverknad på verneverdiane.

Verken forvaltningsplanen eller foredrag til kongeleg resolusjon har retningslinjer for tilfelle der det kan gjevast løyve etter denne regelen.

Naturmangfaldlova § 36 gir dei rettslege rammene for kva som kan vernast som landskapsvernområde. I andre ledd heiter det mellom anna at det ikkje må setjast i gang tiltak som aleine eller saman med andre tiltak kan endre det verna landskapet sitt særpreg eller karakter vesentleg. Nye tiltak skal tilpassast landskapet. Det skal leggjast vekt på den samla verknaden av tiltaka i området.

I forarbeida til denne regelen heiter det (Ot.prp. nr. 52 side 413) at "*uttrykket «særpreg» retter seg særleg til det visuelle inntrykket, mens uttrykket «karakter» særleg relaterer seg til natur- og kulturverdier, og om landskapet f.eks. har karakter av å være kystlandskap, havbunn, skog eller seterlandskap. Et kystlandskap kan tenkes å skifte karakter f.eks. hvis man går over fra tradisjonelt kystfiske til oppdrettsvirksomhet, selv om de visuelle endringene ikke er store*".

Det er også naturleg å vise til prinsippet i naturmangfaldlova § 10. Føremålet med regelen er å hindre ei gradvis forvitring eller nedbygging av landskap ved å sjå summen av tidlegare, nåverande og framtidig påverking på naturmangfaldet i samanheng. Ein må difor vurdere konkret kva tiltak som tidlegare har påverka landskapet, økosystema, naturtypene og artene i området. Ein må også vurdere kva for framtidige tiltak som kan vere aktuelle.

Sjølvs om eit enkeltstående løyve ikkje vil vere i strid med verneføremålet eller påverka verneverdiane på staden, må ein alltid vurderer om eit løyve kan skape presedens. Det kan skje ved at det vil kunne kome liknande søknader om løyve, og at eit løyve i ei sak på den måten kan føre til at verneverdiane gradvis vert forringa. Presedensverknad kan vere relevant både når det gjeld liknande søknader innafor det same verneområdet, men også generelt når det gjeld andre verneområde.

Verneområdestyret har peika på at det ikkje er tradisjon for å ha gjerde rundt stølshusa. Einskilde gjerde vil kanskje ikkje ha stor påverknad på stølsområdet åleine, men dersom andre også ynskjer å gjerde inn sine stølshus, så vil særpreget til området verte endra. Dette tiltaket kan difor vere i strid med føremålet med vernet ved at gjerde påverkar det heilskaplege landskapet på stølane. Eit løyve vil difor kunne skape ein uheldig presedens som fører til at føremålet med vernet og verneverdiane gradvis vert forringa og svekka.

Bildar frå stølshuset på Hjølmo. Gjerdet er allereie ført opp

At det tidlegare er gjort tiltak som har svekka området sitt særpreg, kan ikkje føre til at det må gis løyve til nye tiltak som ytterlegare fører til at verneverdiane og føremålet med vernet vert svekka. Forvaltningsstyresmakta si oppgåve er å ta vare på landskapet med sitt særpreg og karakter. Dersom det er naudsynt, må forvaltningsstyresmakta leggje om praksis slik at dei verdiane som framleis er att i området, vert tekne vare på. Det er i denne saka ikkje opplyst om forvaltningsmynda har gjeve løyve til dei tiltaka på stølsområdet som ikkje er i samsvar med byggeskikken for stølshus. Nokre av tiltaka som er nemnt, er utanfor stølsområdet og har ein helt anna karakter enn det tiltaket som det her er søkt om. Det er uansett ikkje gjeve døme på at det tidlegare er gjeve løyve til oppsett av gjerde rundt stølshusa. Vi meiner difor at det ikkje er grunnlag for å hevde at det føreligg usakleg forskjellshandsaming.

Vi har forståing for ulempene det er for stølseigarane at det beiter sau like ved stølshusa. Vi ser likevel ikkje at det er grunnlag for å endra vedtaket frå verneområdestyret, jf. den drøftinga som er gjort over.

Klagerett

Vedtaket er endeleg, og de kan ikkje klage på vedtaket.

Helsing
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjend

Knut Fossum
seksjonsleiar

Marit Doseth
seniorrådgivar

Tenk miljø - vel digital postkasse frå e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Nærøyfjorden verneområdestyre
Statsforvaltaren i Vestland
Aurland kommune

Njøsavegen 2

6863

LEIKANGER